

Ameriški letalci napadli Avstrijo

Ruska armada zasedla Kerč in Džankoj, glavni nemški trdnjavski točki na Krimskem polotoku. Nemška in rumunska sila okrog 100.000 vojakov obkrožena. Rusi okupirali čez sto naselbin v prodiranju proti Kišenevu, glavnemu mestu Besarabije.—Zavezniški topovi bruhaajo izstrelke na nemški trdnjavi v Cassinu. Nemške letalske tovarne bombardirane iz zraka.—Velike japonske izgube na Novi Britaniji

London, 12. apr.—Ameriški letalci so danes metali bombe na nemške letalske tovarne v Du-najskem Novem mestu pri Du-naju, Avstrija. Istočasno so ameriške letelce trdnjave in bombni-ki sipali bombe na vojaške ob-jeke pri Zagrebu in Splitu, Ju-goslavija. Napada na letalske tovarne se je udeležilo več sto bojnih letal. Mnogo ton bomb je treščilo na glavno letalsko to-varno, v kateri izdelujejo letala modela Messerschmitt, in na nemško vojaško letališče ter že-lezniške naprave v Zagrebu. Bombe so razdejale cementarno v Splitu.

London, 12. apr.—Rdeča ar-mada je zožila jeklen obroč okrog nemške in rumunske sile na Krimskem polotoku in zased-la dve najvažnejši trdnjavski točki. To sta Kerč in Džankoj, strateško zelo pomembni križišče.

Premier Stalin je v odredbi dneva naznanil nove ruske zma-gne na Krimu, kjer so v akciji dve ruski armadi. Poveljnik ene, ki je okupirala Kerč, je general Andrej Jeremenko, junak iz bitk na stalingrajski fronti, druge pa general Tolbuhin. Ta je za-sedla Džankoj, križišče krimskih železnih, 85 milj od Sevastopola, velike mornarične baze ob Čr-nem morju. Nemška in rumun-ska sila okrog 100.000 vojakov je v pasti in nevarnosti uničenja.

Po okupaciji Odeze so ruske kolone začele prodirati proti ustju reke Dnjester. Uradni ko-muniste, objavljene danes jutraj, pravi, da so okupirale čez sto va-si in naselbin. Druge sovjetske kolone se vale proti Kišenevu, glavnemu mestu Besarabije.

V Rumuniji je rdeča armada pridrla 50 milj daleč v zadnjih treh dneh in zasedla Pasaani, železniško križišče. To leži 155 milj severovzhodno od Pleste, središča bogatega oljnega polja. Moskva poroča, da je padlo čez tri tisoč Nemcev v bitki z Rusi na tej fronti.

Na severozapadni strani se Ru-si pripravljajo za naskoke na nemške pozicije v hribih ob predovjni čehoslovaški meji. Po-kraina ob tej meji je dobila okrajna po razkosanju Čehoslo-vakije.

Radio Berlin poroča, da so nemški grenadirji in ogrske čete reokupirali Delatin, strateško mesto v vzhodni Karpatih v bližini Tatarskega prelaza, kjer se odpara pot do ogrskih ravnin.

Ruski letalci so večeraj bom-bardirali Lvov, železniški center stare Poljske, 70 milj zapadno od Tarnopola.

Neapel, Italija, 12. apr.—Za-vezniško topništvo je obnovilo obstreljevanje hotelov Continental in Des Roses, glavni nemški trdnjavi v Cassinu, pravi komu-nisti.

Ameriški in britski letalci so metali bombe na Piombino in San Sterano, italijanski luki, ki so porušile več vojaških objek-tov in zantile požare.

Nemški naskoki na zavezniške pozicije pri gori Marroni, 14 milj severovzhodno od Cassina, so bi-li odbiti in sovražnik vržen na-čaj velikimi izgubami. Pri An-ziju na drugem koncu italijan-ske fronte se položaj ni izpreme-nil.

London, 12. apr.—Ameriški le-

Rusi oborožijo poljske gerilce

Možnost zbliznanja med poljsko vlado in sovjeti

London, 12. apr.—Organizira-nje poljskih gerilcev in članov podtalnih grup se je pričelo v provinci Volhinja. Ti bodo tvo-rili posebno divizijo, katero bo-do oborožili Rusi in bo šla v ak-cijo proti Nemcem pod povelj-stvom ruskih častnikov. Uradni poljski krogi v Londonu so iz-javili, da divizija ne bo odpove-dala lojalnosti poljski ubežni vladi, čeprav se bo borila proti Nemcem na strani ruske arma-de.

Zavezniški krogi v Londonu so pozdravili ta nepričakovani razvoj v rusko-poljskem konfliktu kot znamenje možnega zbliznanja med poljsko vlado in sovjetsko Rusijo, kakor tudi res-ne politične situacije v vzhodni Evropi.

Dva faktorja sta se pojavila in oba ustvarjata možnost, da bo konflikt med poljsko vlado in Moskvio izravnal. Prvi je dekl-aracija ruskega poveljnika, da se bodo poljski gerilci lahko bo-rili na strani rdeče armade, ne da bi odpovedali lojalnost polj-ski vladi. Drugi je odobritev aranžne po tej vladi.

Nekateri vidijo v tem prvi korak v obnovitvi diplomati-čnih odnošajev med poljsko ubež-no vlado in Rusijo.

Unija CIO oklicala stavko

Protest proti ignoriranju odloka vladnega odbora

Chicago, 12. apr.—Unija Uni-ted Retail, Wholesale & Depart-ment Store Employees, včlanje-na v Kongresu industrijskih or-ganizacij, se je odločila za oklic stavke proti Montgomery Ward & Co. Odločitev je padla sinoči na shodu članov te unije.

Henry E. Anderson, predsed-nik unije, je dejal, da je bila stavka oklicana, ker je kompa-nija ignorirala odlok vojnega de-lavskega odbora, da mora pod-pisati pogodbo. Piketi so danes jutraj začeli oblegati trgovino in skladišča kompanije. Ander-son je dejal, da bodo skušali za-braniti vstop onim delavcem, ki se nočejo pridružiti stavkarjem.

Sewell Avery, načelnik odbora direktorjev kompanije, ni ho-tel komentirati odločitve unije. Dejal je le, da bo podal izjavo o konfliktu z unijo pozneje.

Vojni delavski odbor je odre-dil, da mora kompanija podpisati pogodbo z unijo, da nadomesti ono, katere veljavnost je potekla v decembru preteklega leta.

General Giraud izgubil poveljstvo

Alžir, Alžerija, 12. apr.—Od-bor za osvoboditev Francije, čigar predsednik je general Char-les de Gaulle, je odvzel zadnje ostanke oblasti generalu Giraud-u. Slednji je bil odstavljen kot vrhovni poveljnik francoske o-borožene sile v severni Afriki. De Gaulleov odbor je naznanil u-stanovitev generalnega štaba in da je bil za šefa imenovan ge-neral Marie Emile Bethouard.

Nelson proti federalni kontroli podjetij

Atlanta, Ga., 12. apr.—Donald M. Nelson, načelnik odbora za vojno produkcijo, je v svojem govoru pred člani trgovske zbor-nice izjavil, da se bo odločno upi-ral raztegnitvi federalne kontro-le na svobodna podjetja. Nagla-sil je, da blaginja ameriškega ljudstva zavisi od vzdrževanja ekonomije svobodnih podjetij.

KONFERENCA VO-DITELJEV SATE-LITNIH DRŽAV

Totalna mobilizacija človeške sile za vojne napore

BORBA ZA KONTRO-LO BALKANA

Curth, Švica, 12. apr.—Sem do-spela poročila se glase, da je Hit-ler sklical konferenco osištih vo-diteljev in načelnikov satelit-nih držav, na kateri bodo raz-pravljali o totalni mobilizaciji človeške sile in vseh razpoložli-vih sredstev za vojne napore zdaj, ko so vojne operacije prišle v odločilno fazo.

Celo Japonska, ki čuti težo za-vezniških udarcev na Pacifiku, je bila pozvana, naj prispeva svoj delež k osištini stvari v Ev-ropi. Vse kaže, da Hitler išče pomoč v upanju, da bo, če jo do-bi, ustavil pohod ruskih armad proti Balkanu.

Švicarski list Der Bund poro-ča, da bo Japonsko reprezentir-al na konferenci Hiroši Ošima, poslanik v Berlinu. Ta se bo vr-šila v Hitlerjevi vili v Berchtes-gadenu. Konferenca se bodo udeležili Mussolini, rumunski premier Ion Antonescu, Vidkun Quisling, predsednik lutkarske norveške vlade, Anton Pavelič, hrvaški kvizling, Pierre Laval, predsednik lutkarske francoske vlade, in dr. Emil Hacha, češki kvizling.

Predmet diskuzij bo poleg to-talne mobilizacije tudi vprašanje potegnitve nemških čet v Fran-cije, Norveške, Holandije, Dan-ske, severne Italije in Hrvaške, da bodo lahko šle v akcijo na drugih frontah.

Istanbul, Turčija, 12. apr.—Nasproti si stoječe sile se pri-pravljajo za borbo, ki bo odloči-la ne samo usodo Rumunije, temveč vsega Balkana. Poročila iz zanesljivih virov pravijo, da je bila nemška armada maršala Fritza von Mannsteina v Rusiji popolnoma zdrobljena kot bo-jevena enota. Hitler se zaveda preteče nevarnosti. Ako ne bo mogla njegova oborožena sila ustaviti prodiranja rdečih ar-mad, se bo njegov imperij v juž-novzhodni Evropi zrušil.

Rumunski premier Antonescu je informiral Hitlerja o kritični situaciji in apelliral, naj pošlje 25 nemških divizij v Rumunijo, da bi skupno z rumunsko arma-do ustavile prodiranje ruskih ar-mad.

Barkley hvali rekord Rooseveltove administracije

New York, 12. apr.—Senator Alben W. Barkley, demokrat iz Kentuckyja in vodja demokra-tske večine v višji kongresni zbornici, je v svojem govoru po-veličeval rekord Rooseveltove administracije. Kritikom je vr-gel rokavico s pozivom, naj pri-dejo na dan z jasno deklaracijo in povedo, katere dele "newde-al-skega" programa hočejo prekli-cati ali razveljaviti. Barkley je dal razumeti, da bo podpiral Roosevelta, če bo ponovno kan-didiral za predsednika Združe-nih držav.

Kongresniki se vrnili s počitnic

Washington, D. C., 12. apr.—Člani obeh kongresnih zbornic so se vrnili v Washington z veli-kočinski počitnice. Zasedanje kongresa je bilo danes obnovlje-no. Pred njim so važni zakon-ski načrti, med temi načrti gle-de podaljšanja kontrole cen in stabilizacije mezd za nadaljnje leto, posojilno-najemniškega za-kona in za odpravo volilnega davka v osmih južnih državah.

Domače vesti

iz Detroita

Detroit, Mich.—Dne 8. t. m. je umrl Tony Semec za posledicami poškodb, katere je dobil, ko ga je podrl in povozil neki avtomobi-list, ko se je vračal z dela do-mov. Ležal je pet dni v nezave-sti v bolnišnici. Pred več leti je bil član društva 121 SNPJ, ka-terega pa je pustil v krizi. Za-varovan ni bil nikjer. V starem kraju zapušča ženo in dve hčeri.—Na vojaškem dopustu se je na-hajal Anton Obratnovič.—Frank Korun iz Clevelanda je obiskal svojega brata Urbana in sestro Mary Košir v Detroitu.—Martin Jurečko se je vrnil v Panamo, Ill., ko je bil obveščen, da mu je žena, ki se nahaja tamkaj, zbo-lela. Vsi člani njegove družine, šest po številu, so člani SNPJ.

Na dopustu

Clairton, Pa.—Na dopust je prišel Harry Smerkolj, ki služi pri mornarici. To je njegov prvi dopust po 27 mesecih.

Clevelandске novice

Cleveland, O.—Umrli je sloven-ski pionir Anton Škulj, doma v bližini Velikih Lašč na Dolenj-skem. Tu je bival 47 let. Žena mu je umrla pred 12 leti. Zapušča enega sina, tri hčere, osem vnukov in vnučkin, tri brate in eno sestro.—Umrli je Rozalija Hiti, roj. Znidaršič, stara 58 let in doma iz Bločic pri Cerklju, odkoder je prišla v Ameriko l. 1910. Zapušča moža, dva sinova, oba pri vojaki, hčer Rose, poro-čeno Kranjce, v Spokaneu, Wash., brata Johna, v starem kraju pa eno sestro.—Dalje je umrl Jo-seph Ban, star 65 let in doma iz vasi Požanje na Primorskem, odkoder je prišel v Ameriko l. 1909. Bil je član društva 139 SNPJ. Zapušča ženo, tri hčere, vnukne in vnučkinje ter nečaka, ki se nahaja kot vojak nekje v Ita-liji.

Voditelji revolte v Salvadorju ustreljeni

San Salvador, El Salvador, 12. apr.—Deset članov vojaške kli-ke, ki so nameravali strmoglaviti vlado predsednika M. H. Mar-tineza v revolti, ki pa se je iz-jalovila, je bilo večeraj postav-ljenih ob zid in ustreljenih. Med temi so bili general Alfonso Ma-roquin, polkovnik Tomas Cavo, major Gaustino Soda in stotnik Manuel Sanches Duenas.

Izid primarnih volitev v Illinoisu

Chicago, 12. apr.—Voditelji de-mokratske in republikanske stranke vidijo v izidu večerajšnjih primarnih volitev znamenja go-tove zmage pri volitvah v no-vembru. Volitev se je udeležilo 1,300,000 izmed 4,104,000 regi-striranih volilcev v Illinoisu. De-mokratje so dobili 592,000 glasov, republikanci pa 727,212 glasov.

Stavka šolskih uslužben-cev v Indianapolisu

Indianapolis, Ind., 12. apr.—Tukajšnje osnovne šole so mo-rale zapreti vrata zaradi stavke uslužbencev in hišnikov. Ti so člani unije državnih, okrajnih in mestnih uslužbencev ADF. Najmanj 29 šol je prizadetih za-darjal stavke. Unija zahteva pri-znanje kot predstavnica usluž-bencev pri kolektivnih pogaja-njih.

Viharji zahtevali veliko število žrtev

Chicago, 12. apr.—Viharji, spremljani z deževnimi nalivi, so zahtevali najmanj 37 člove-ških življenj veliko število pa-je bilo ranjenih v Illinoisu, In-diani in Ohio. Reke in potoki v teh državah so prestopili bre-gove in voda je poplavlila nižine. Povzročena škoda znaša več mi-lijonov dolarjev.

Jugoslovansko ljudstvo odloči o obliki vlade

Manever lutkarske ogrske vlade

Grof Bethlen odveden v Nemčijo

Bern, Švica, 12. apr.—Dome Sztójay, ogrski kvizling, je skli-cal zasedanje parlamenta z na-menom, da konsolidira svoj re-žim in mu da videz legalnosti, se glase sem dospela poročila. Znotraj in zunaj Ogrske se sli-šijo očitki, da je regent Horthy dovolil okupacijo dežele po nem-ški sili, ne da bi se posvetoval z bivšim premierjem Kallayjem in člani parlamenta.

Z namenom zavrnitve teh oči-tkov se je Sztójay, ki ima zveze s Horthyjem, odločil za sklica-nje zasedanja parlamenta, da bo ta potrdil nedavni puč in zapri-usta kritikom.

Sztójay ve, da bo ratifikacija soglasna s strani farsičnega pa-rlamenta. Socialistična stranka in kmečke stranke so bile raz-puščene, ko so nemške divizije okupirale Ogrsko. Te so imele 80 izmed 300 sedežev v parla-mentu. Zdaj imata sedeže vlad-na stranka in grupa, katere vo-dja je Bela Imređy. Gotovo je, da bošta potrdili lutkarski režim.

Predsedniku tega režima ne preti nobena nevarnost s strani višje zbornice, katero tvori aristokrati in škofje. Grof Beth-len, ki je znan kot nasprotnik nacijev, je bil aretiran in odve-den v Nemčijo.

Poročila govore o kaosu v Bu-dimpešti, ki je nastal po bomb-nem napadu. Vse ceste, ki vo-dijo v mesto, so bile blokirane, da se prepreči beg ljudem. Bom-be so razbile tovarne municije in orožja Manfred Weiss Co. in zantile velike požare.

Ameriška delegaci-ja dospela v London

Važna posvetovanja se pričela

London, 12. apr.—Ameriški državni podtajnik Edward R. Stettinius in člani njegove dele-gacije so sinoči dospeli v Lon-don, se glasi uradno naznanilo. Doznava se, da so se razgovori med njimi in člani zavezniške posvetovalne komisije že pričeli.

Čitno je, da se bodo razgo-vori nanašali na pogoje premir-ja za Nemčijo, kakor tudi na ekonomske in politične proble-me. Stettinius je takoj po pri-hodu v London obiskal ameri-škega poslanika Johna G. Wi-nanta. Slednji je ameriški član zavezniške posvetovalne komi-sije.

Člani ameriške delegacije so dr. Isaiah Bowman, John Lee Pratt, Wallace Murray, H. F. Matthews, Robert Lynch in Louis Hector.

Italija in Rusija izme-njali reprezentante

Neapel, Italija, 12. apr.—Pietro Quaroni, bivši italijanski posla-nik v Afganistanu, je bil imeno-van za reprezentanta Badoglije-ve vlade v Moskvi, M. A. Kost-lev, ruski veščak v zavezniškem posvetovalnem svetu za Sredo-zemlje, pa za sovjetskega repre-zentanta pri italijanski vladi, se glasi uradno naznanilo. To do-stavlja, da je izmenjava repre-zentantov med Italijo in Rusijo direktna, čeprav ne sloni na običajnem diplomatičnem protoku-lu.

Dr. Smolaka obsodil Petrovo ubežno vlado

BORBA ZA SVOBO-DO IN DEMOKRA-CIJO

Neka vas ob Jadranskem mor-ju, 12. apr.—(Poročilo listu Chi-cago Times).—Dr. Josip Smola-ka, zunanji minister v provizo-rični jugoslovanski vladi marša-la Tita, je izjavil, da bo ljudstvo po zaključanju vojne odločilo za ali proti povratku kralja Petra v Jugoslavijo. On ni kritiziral kralja, obsodil pa je kliko, ki je obkrožala regenta Pavla v Bel-gradu pred Hitlerjevim napad-om na Jugoslavijo.

Dr. Smolaka ni radikalec. On je reprezentiral Jugoslavijo na mirovni konferenci v Versaille-su po zaključanju prve svetovne vojne. Pozneje je bil jugoslo-vanski poslanik v Vatikanu, Ber-linu in Madridu. Dasi se giblje med vojski osvobodilne armade, ki nosijo rdeče zvezde na svojih kapah, ni komunist. Njegovi na-zori se ne razlikujejo dosti od nazorov ameriških liberalcev in pristašev Wendella Willkieja, ali od nazorov pisatelja Louisa Ada-miča. O slednjem je dejal, da je dober Američan, zaeno pa ljubi svojo staro domovino.

"Mi se ne borimo samo za svo-bodo in demokracijo, temveč tu-di za poštenost in dostojnost in proti korupciji," je dejal. Na vprašanje, ali je zbliznanje med četniki generala Mihajloviča, vojnega ministra v jugoslovans-ki vladi, in partizani mogoče, je odgovoril, da so četniki po veči-ni že likvidirani. Veliko števi-lo četnikov se je pridružil part-izanom, ostali pa so bili pobiti ali razpršeni. Večina četnikov je podpirala stranko korupcije, ki je obkrožala kraljev dvorec v Belgradu.

O dr. Vladimirju Mačku, dol-goletnemu voditelju nacionali-stične hrvaške kmečke stranke, je Smolaka dejal, da je trdo-vraten, ne pa demokratičen ali progresiven politik. "Zdi se mi, da imate politike takega kova tudi v Ameriki," je dostavil. Veliko število Mačkovih privr-žencev se je pridružio partiza-nom.

Na vprašanje, ali bo Jugosla-vija pritiskala za vrnitev Pri-morske in Istre, provinc, kateri sta prišli pod Italijo pred 25 le-ti, je Smolaka odgovoril, da to ni zdaj pravi problem. Ogromno večino prebivalcev na Primor-skem in v Istri z izjemo Trsta in Reke tvorijo Jugoslavi, ki sploh ne znajo italijanščine, če-prav je Mussolinijev fašistični režim uporabljal brutalne meto-de, da bi jih poitaljančil.

"Mi smo večina," je rekel Smolaka. "Obe provinci naj nam poklonijo za dobo 25 let, da bo svet videl, kako znamo mi vladati manjšinam, katerih pravice bomo zajamčili."

Dr. Smolaka, ki vzdržuje tes-ne stike s svojo vlado, živi v kmečki hiši, obdani z vrtovi, ka-tero stražijo partizanski vojaki. Ti nosijo britsko vojaško unifor-mo, oboroženi so z britskim oro-žjem, na kapah pa imajo prište rdeče zvezde. Na poslopju poleg hiše so veliki napis in gesla: "Živio drug Tito, Živio drug Sta-lin, Živio Roosevelt, Živio Chur-chill."

Dr. Smolaka je za ustano-vitev zveze med Jugoslavijo in Bolgarijo po zaključanju se-da-nje vojne. Ta naj bi bila prvi korak v ustanovitvi Združenih balkanskih držav. On je tudi na-glašal ljudski značaj partizan-skega gibanja in zanikal, da je komunistično, zaeno pa je pledi-ral za popolno priznanje svoje vlade po zavezniških.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENTGLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Zdravstveno družbo (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrti let; za Chicago in okolico Cook Co., \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00. Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru. Ne pošiljajte dopisov in naročil brez priloženega denarja. Rokopisi literarne vsebine (črtice, govori, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 40, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju na primer (April 30, 1944), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Pono-vite jo pravočasno, da se vam lost ne ustavi.

Hull o zunanji politiki

Zadnjo nedeljo je državni tajnik Cordell Hull v svojem radiogovoru prvič jasno orisal ameriško zunanjo politiko in odprto povedal, da se bo Amerika držala realističnih smernic. Njegov govor se je tikal povojne preureditve evropskih mej in rešitve zadržanih vprašanj.

Iz govora tajnika Hulla je razvidno, da bo Amerika sodelovala z Anglijo in Rusijo v vseh političnih vprašanjih, kar pač znači, da so te tri velike zaveznice edine v tem, da se izravnavajo vse razlike in spori glede mej sporazumno. Vsekakor je bil ta sporazum dosežen že na moskovski konferenci, in potrjen pozneje na teheranski konferenci.

Kakšna bo ta ameriška realistična zunanja politika?

Predvsem bo odslej naprej Amerika v zunanji politiki polagala glavno važnost dejstvu in možnostim, ki se lahko izvedejo, ne bo pa skušala podpirati neke, česar nikjer ni. Z drugimi besedami povedano, ameriška zunanja politika bo sledila ruski in angleški zunanji politiki, ki sloni na tem, da se v prvi vrsti vzamejo v poštev fakti, torej stvar, ki v resnici obstoji. To je edina prava pot, ako hoče Amerika sodelovati z ostalimi glavnimi zaveznicami, zlasti pa z Rusijo, da se povojna preureditev Evrope postavi na trdno podlago. V dosegu teh skupnih ciljev so pa potrebni kompromisi na obeh straneh, ako se hoče nekaj korenitega izvesti.

Glede Francije je Hull rekel, da si bo francosko ljudstvo samo izbralo svojo vladno, čim bo Francija osvobodjena, zato Amerika ne bo priznala narodnega francoskega odbora v Alžiru za francosko vladno. Dalje je Hull naglasil, da vsa oblast v zadevah Francije je v rokah generala Eisenhowerja, poveljnika zavezniške oborožene sile, ki se zdaj pripravlja za invazijo evropske celine. K temu je dodal, da Atlantski čarter in deklaracije zavezniških konferenc, ne predstavljajo detaljiranih načrtov glede bodočnosti, temveč da ti dokumenti služijo za podlago, na kateri se bodo skušala rešiti razna vprašanja.

Hull je poudaril, da ameriška zunanja politika v bodočnosti, kakor doslej, se bo aplicirala na vse probleme in zapletljaj, ki jih je vojna potisnila na površje. Ameriška zunanja politika bo sledila smernicam, ki jih zasledujeta ostali dve glavni zaveznici, in to v vseh pogledih, ki se tičejo evropskih vprašanj.

Da se je Hull s svojo izjavo o ameriški zunanji politiki postavil na realistična tla, ne more nihče zanikati. To je jasno izpričal v svojem govoru, v katerem se je dotaknil vseh perečih vprašanj in objasniti svoje stališče, ki je hkrati stališče ameriške zunanje politike.

Hull je emfatično poudaril, da poraz osliša v tej vojni je neizbežno dejstvo. Zato pa je apeliral na Američane, da morajo pokazati popolno enotnost doma in sodelovanje z zavezniki.

Pri tem pa je najbolj značilno zlasti to, da Hull ne smatra ruske "aneksije" vzhodne Poljske, baltičskih držav in nekaterih finskih in rumunskih pokrajin za kršenje principov Atlantskega čarterja. S tem je priznal dejstvo, da je Rusija upravičena do tega spornega ozemlja zaradi zaščite bodočega miru, kajti le na ta način se bodo preprečile agresije v bodočnosti.

Dalje je značilno tudi poročilo poljske ubežne vlade v Londonu, ki je prišlo istčasno kot Hullova izjava, v katerem pravi, da poljske podtalne grupe sodelujejo z ruskimi četami, ki prodirajo po poljskem ozemlju. Člani poljske vlade tudi upajo, da bo sovjetska vlada, čim bodo njene čete dospole do Curzonove črte, izdala sličen manifest poljskemu ljudstvu kot ga je rumunskemu, da ne bo anektirala poljskega ozemlja zapadno od te črte.

Državni tajnik Hull je šel v svojem govoru še dalje, ko je dejal, da z ozirom na sovražne države, kot sta Rumunija in Finska—bodo ureditve mej izvršene brez sankcij prizadetih držav, tako tudi transferiranje Vzhodne Prusije pod Poljsko.

"Rusija ima popolno pravico na podlagi načel Atlantskega čarterja v določanju in začrtanju smernic napram sovražniku," je izjavil Hull. Glede nacistične Nemčije in imperialistične Japonske je rekel, da njun militaristični sistem mora biti uničen tako, da ne bosta nikdar več ogrožali svetovnega miru.

Razume se, da je bil Hullova govor v jedru odgovor kritikom v kongresu in zunaj kongresa, ki trdijo, da je ameriška zunanja politika konfuzna. Hull je poudaril, da je ta politika dosledna v vseh ozirom, upoštevati pa se morajo dejstva, kakršna so in na podlagi teh voditi zunanjo politiko.

Ameriško zunanjo politiko so že večkrat kritizirali resni kritiki, kateri so videli zgrešene cilje te politike v mnogih pogledih, zlasti pa v pogledu Italije. Ta kritika je bila čisto upravičena, ne pa vselej. Mnogokrat se namreč zgodi, da kritiki ne vidijo ozadja, ki narekuje gotove politične smernice. Kljub temu pa je stvarna kritika dobra, kajti na ta način se končno pride do aktualne resnice, obenem pa podžige odgovorne činitelje, da javno povedo svoje namene.

Gotovo je, da ameriška realistična zunanja politika ne bo zadovoljila vseh elementov, zlasti pa ne onih reakcionarnih sil, ki še vedno sirijo zlobno propagando proti sovjetski Rusiji. Nekateri bodo kritiki do politike za kramarsko politiko. V resnici je taka politika edina pravilna za vse, ki se zavedajo, da so dejstva in razmere močnejše nego sanje.

Glasovi iz
naselbin

Aktivnosti za SANS in drugo

Harwick, Pa.—Najprvo moram poročati, da smo pri podružnici št. 38 SANS zopet poslali \$25 v glavni stan za mesec marec. Ampak blagajna se nam krči in bo treba nekaj narediti. Zato smo na zadnji seji sklenili, da priredimo veselico 13. maja, začetek ob osmih zvečer v Union halli.

Kakor navijemo uro budilko, da nas jutraj zbudi o pravem času, tako smo se zavzeli tudi odborniki in članstvo Sansa, da napremo vse svoje moči in prebudimo vse Slovence po hribih in dolinah tukajšnje okolice, da pristopijo k naši podružnici, kajti sedaj je čas, da pomagamo narodu. Do zdaj je bilo veliko izgovorov, da je slabo vreme in ne morejo priti na sejo. Sedaj ne bo tega izgovora, ker vreme bo toplo. Ampak nemški razbojniki niso nič gledali na vreme, ali bolnike, vse je moralo bežati pred njimi. Kdor ni bežal, je moral pa od glada poginiti. Prav tako ne vedo za praznike naši sinovi, ki se bojujejo na bojnih poljanah.

Pred par tedni sem dobila pismo od starejšega sina, ki je pri marinih. Piše mi, da je bil si-guren, da bo velikonočno prazno-val med nami, ali sedaj nič ne ve, kdaj se vidimo. Prvega junija bo dve leti, odkar je bil poslan v bitko z Japonci. On je bil med prvimi, ki so bili poslani na Guadalcanal in od takrat je še zmiraj na južnem Pacifiku. Koliko bodo ti fantje morali prestati! Je pa še veliko ljudi, ki niti ne vedo, da je vojna, posebno oni, ki nimajo nikogar pri vojakih. Ti ljudje si mislijo, samo da si sami žepe napolnijo, kaj jih briga drugo. Ampak ako ne pride do naše pravične zmage, bomo trpeli težke posledice.

Končno apeliram na vsa društva v tej okolici, da ne prireajo veselice 13. maja.

Mary F. Prasnikar.

Posiv Sharončanom

Sharon, Pa.—Zadnja seja SANSa dne 2. aprila je bila zelo slabo obiskana. Zato sem se namenil, da malo pokritiziram, kajti malo več zanimanja bi pa vendar lahko bilo za našo postojanko. Saj vendar čitamo v časopisih, kako se po nekaterih naselbinah trudijo za to prekoristno gibanje.

Seveda se izgovarjamo, da smo zaposleni. To je že res, ali tudi drugi bi lahko našli še kakšno drugo delo, na primer šli v gledališče ali v točilnico, pa vendar gredo na sejo. Nekateri pravijo, da je dolgočasno na seji. Že mogoče, če te ne veseli. Ali

tudi na bojiščih ni prijetno. Samo pomislimo, kako se žrtvujejo naši v stari domovini—lačni, raztrgani in bosi, moški in ženske, fantje in dekleta. Zmrzujejo po gozdovih in lisicah luknjah v trajni nevarnosti za življenje, mi pa enkrat na mesec ne moremo iti na sejo in imamo polno izgovorov v bojni pred žrtvovanjem kakšnega dolarja.

Ako nam je kaj do naših bratov in sester onkraj morja, je naša dolžnost, da se potrudimo sedaj, ko je čas za to in jim pri-skočimo na pomoč, ko se oni tako herojsko borijo za svojo svobodo in Združeno Slovenijo pod demokratično federativno jugoslovansko republiko. Torej vam priporočam, da pridete na sejo SANSa, da se pogovorimo in kaj koristnega ukrenemo, kako bi mogli najbolj pomagati temu trpečemu narodu. Iz gl. urada SANSa prejmem več tiskovin in tudi slike maršala Tita sem prejel. Vse to mi je težko po hišah raznašati, na sejo pride pa le par oseb. Nekateri neverjetni Tomaži pravijo, da to ne bo nič koristilo, a oni tam se pa borijo z namenom, da bo koristilo. S tem namenom bi morali delovati tudi mi.

Tukajšnji mladinski krožek št. 21 SNPJ priredi plesno zabavo v soboto zvečer, 13. maja v Slovenskem domu. Obenem bo obhajal tudi svojo petletnico. Če prav razumem, je prebitek namenjen SANSu. Torej pokažite ta dan, da se strinjate z nami in pridite vsi, da se malo povese-limo, obenem pa pokažemo našo voljo, da se osvobodijo slovenski narod.

Gospodinski klub pa priredi plesno zabavo v soboto zvečer, 15. aprila tudi v Slovenskem domu. Na obeh prireditvah bo igrala godba Jacka Peršina, ki je da-leč okrog poznana kot ena najboljših. Upam, da se bo tudi gospodinski klub odzval z nekaj dolarji za SANS, če bodo ženske napravile kaj dobička.

Torej priporočam, da se udeležimo tudi te zabave. Razveseli-mo ženske in jim zopet enkrat pokažimo, da cenimo njih napor-no delo. One se zelo mučijo in so pridne kot čebelice. Že skoraj vse leto prireajo dvakrat ali trikrat na teden pojedine v Slo-venskem domu, večkrat tudi po polnoči. Namesto da bi šle počivat, morajo pa pripravljati večerjo, servirati in pomivati po-sodo, kar gotovo ni prijetno; am-pak so kar tiho in delajo. One se zavedajo, da železo se takrat kuje, ki je razbeljeno. Tudi o revmatizmu se ne pritožujejo, če-prav vemo, da tudi pri njih ni vse prav, saj imajo nekatere že pet in šest križev na grbi. Torej

se vidimo v soboto zvečer na njih veselici.

Frank Okorp, tajnik SANSa.

Iz podružnice SANSa št. 39

Cleveland, O.—Prejšnji petek se je zbralo v Slov. nar. do-mu na St. Clair ave. zastopstvo naše naselbine k zanimivi seji SANSa, podružnice št. 39. Zastopniki so bili aktivni društve-ni člani in uradniki, pripadniki različnih barv in stremljenj. Zbrani so bili za važno misijo, kot je osredotočeno vse strem-ljenje SANSa: pomagati vzajem-no z vsemi pripomočki in sred-stvi naši križani stari domovini, katera hodi po Golgoti in ječi pod grobo, tujo peto. Pomagamo ji pa najlažje in najuspešneje, če smo edini in nastopamo združeno. Tega se zavedamo v Cleve-landu, kot po drugih naselbinah, zato tudi nastopamo nepristransko in vzajemno, da dosežemo čim večje uspehe.

Sejo je vodil v odsotnosti predsednika podpredsednik Krist Stokel. Zapisnikoval je Louis Zorko. Tajnik John Sušnik nam je prečital različna zanimiva po-ročila o delovanju in finančnem stanju podružnice. Zbiranjem prispevkov je ta podružnica med prvimi. Zbrala in poslala je cen-tralni okroglo \$6000, ali povprečno \$500 mesečno. Član centralnega odbora Janko N. Rogelj je imel vzpodbuden nagovor in podal je kratek obris Sansovega gibanja.

Podružnica je po članstvu šte-vilno zastopana, ni pa dovolj številna za naselbino kot je naša. Izrečena je bila topla želja, da se podružnica ojači in pridobi čim več novih članov. Vsakdo, ki nosi v žilah slovensko kri, bi moral pripadati SANSu in no-siti njega člansko karto. Pono-sen bi lahko bil, da pripada ce-loti, katera vodi ozke stike z domovino, zbira gmotna sred-stva in ji je pripravljena poma-gati z vsemi močmi. Članarina je \$3 letno. Ker želimo najbo-lje svojim v domovini — posta-nimo člani SANSa. Ta podruž-nica zburi vsak zadnji petek v mesecu v SND. Tajnik je John Sušnik, 6104 St. Clair Ave.

SANS je po svojem zastop-stvu veliko pripomogel, da A-merika in druge sile spoznavajo težnje našega naroda v domovi-ni in priznavajo ter nudijo po-moč osvobodilnemu gibanju in borbi partizanov. Pripomo-gel je k temu še posebno SANSov častni predsednik Louis Adamič s svojo knjigo "My Native Land," katera je v angleščini dosegla one elemen-te, kateri bodo odločali o usodi našega naroda. Adamič je s to knjigo informiral svet o težnjah Jugoslovancev in obenem razkril vso gnolbo starega režima in njega lažnivo propagando. Ada-miču vse priznanje za njegovo veliko in plemenito delo. Zgo-dovina bo pisala o teh razkritjih, kot piše na primer o razkritju in senzacionalni aferi franco-skega častnika Dreyfusa.

Kdor še ni čital te Adamičeve knjige, naj to stori in mu gotovo ne bo žal.

Leo Poljsak.

Jugoslovanski festival v New Yorku

New York.—Dne 23. aprila se bo vršil v hotelu Diplomat, 108 West 43 St., na Times Squaru, velik skupni festival jugoslovans-kega odseka Vseslovanskega kongresa v New Yorku.

Priprave za ta izredni dan v jugoslovanski naselbini v New Yorku so v teku in pričakuje se velikega odziva od strani Sloven-cev, Srbov in Hrvatov. V hote-lu je najeta zgornja velika dvo-rana, v kateri je prostora za dva tisoč ljudi. Poskrbljeno je tudi glede prigrizka in pijače ter god-be za ples, tako da bo vsakemu ugodeno v vsakem oziru.

Program bo pester, ker nasto-pili bodo znani slovenski in ju-goslovanski umetniki in umetni-ce, dalje naši jugoslovanski in slovenski zbori in ruska plesalska skupina Radišev, kot tudi ju-go-slovanska plesalska grupa s tam-burico. Rusi bodo podali razne plesne sovjetskih republik. Zlatko Baloković bo nastopil kot violi-nist in govornik. Poleg njega bodo nastopili tudi Leo Krzycki, Sava Kosanovich in drugi.

Vstopnina na ta festival je dol-lar z davkom vred in razni druš-tveni delavci jih imajo na rokav za razprodajo. Začetek progra-ma bo točno ob štirih popoldne. Glavni namen tega festivala je, da se podpre delovanje Vseslo-

Filmska igralka Wanda Stevenson.

vankega kongresa, ki zastopa interese slovanskega ljudstva v tej deželi.

V Ameriki nas je 15 milijonov Slovanov, toda nismo nikjer v javnem življenju dežele upošte-vani in zastopani tako, kot so drugi, anglosaški, latinski, nem-ški, židovski in drugi priseljeni-niški elementi. Kot delovna sila pa smo zastopani prav močno v težkih industrijah, v premogor-vih in drugod. Čas je, da se tudi drugače udeležimo, ker smo kot produktivni in konstruktiv-ni priseljenici do tega docela upravičeni.

Čim bolj bo uvaževana naša beseda v Ameriki, kjer smo do-ma in kjer tvorijo mlade gene-racije Slovanov že velik odstotek prebivalstva, toliko lažje bo-mo pomagali streti sile reakcije, katera sega tudi med nas same in ogroža že zdaj bodoči mir. Trajen mir pa je, kar si želimo po tej vojni vsi, mi tukaj in oni tam v stari domovini, ki toliko trpe pod uničevalno vojno sadi-zma in masnega ubijanja ljud-stva. Slovani po vsem svetu se morajo združiti za trajen mir, za lepšo bodočnost vseh ljud-stev, za večje blagostanje delav-stva in pravičnejši socialni red po vsem svetu.

Vsak vojni požar, ki ga zane-tijo zle sile pohlepa po moči in tuji zemlji, zajame končno še našo novo domovino in tako umi-rajo na raznih bojiščih tudi ame-riški sinovi, in mi nosimo vojno breme, ki bo težilo še bodoče ge-neracije. Vse to nalaga dolžno-sti slednji v Ameriki živčci sku-pini in vsaka teh skupin je dolž-na doprinesiti svoj delež k graje-nju boljše bodočnosti naše nove domovine in vsega sveta. Slova-ni smo se pričeli te svoje dolž-nosti zavedati in smo si organi-zirali svoj Ameriško-slovanski kongres, katerega moramo po svojih najboljših močeh podpre-ti moralno in gmotno. Ameriško-slovanski kongres deluje za zma-glo Amerike in zaveznikov sploh ter za poraz temnih sil nacifashi-zma in skrite reakcije in pa za boljšo bodočnost naših sinov in hčera, ki se bodo vrnila domov po tej vojni.

Jugoslovani v New Yorku se zavedamo važnosti Ameriško-slovanskega kongresa in zato smo se zedinili vsi, Slovenci, Hrvati in Srbi, da priredimo velik skupen festival v korist te organizacije, v kateri smo vklju-čeni tudi sami. Pridite na festi-val v velikem številu, ker to bo lep jugoslovanski praznik v New Yorku, ki ga ne boste tako kmalu pozabili!

Odbor.

Najlepša je mladost...

Cleveland.—Spomlad, cvetje, zelen gaj in livada, Zgolenje ptic, od cveta do cveta brneca čebelica, stobarvni metulček, otroška razigranost, krik in vik pri igri, tulipani v gredi in ne-dolžno bela šmarnica pod ok-nom. Vse to nas vabi v naravo, da se z njo v globokem čustvu raduje naše oko in srce. Kako bi si mogli misliti pomladi brez pesmi in melodije, katera oven-ča cvet, budi dušo, odpre srce, ko skipi v naravi radostno živ-ljenje?

Mladost in pomlad sta si v življenju najbolj sorodni dobi, pesem in melodija jih veže in v mladih sreih kuje bodočo srečo. V korist tem srečnim dnevom naj veljajo moje vrstice.

Pred desetimi leti so se na po-budo kulturno zavednih roja-kov v Clevelandu organizirali pevski mladinski zbori. Njih ožnjišče so tvorili Slovenci na-rodni domovi. Tudi pri Sloven-skem delavskem domu na Wa-terloo Rd. je bil organiziran mladinski pevski zbor. Štel je okrog 200 otrok in njih učitel-j je bil med starši in otroci pri-ljubljeni kulturni delavec mr. Louis Seme. Dal je tem otrokom vse, dušo in srce. Delal je mladeži čudeže — peli so, nam je bilo v ponosu in dobrem uspehu toplo pri srcu. Zal, zho-rove vrste so se pričele rediti in danes zbor šteje 45 dobro tre-niranih pevki in pevcev.

Medtem, ko je velika večina mladinskih zborov prenehal ob-tojati, je naš zbor obstal in ime-redne vaje. Razvil se je celo ta-ko daleč, da je iz svoje srede organiziral svojo instrumentalno godbo, ki je ponos naselbi-ne.

Za ves ta napor, vso veliko požrtvovalnost moramo bit-hvalezni onim našim staršem in uradnikom, ki so z neverjetnim trdom, neupogljivo voljo in ne-sebično podvzetnostjo vodili zbor skozi vse stresljaje, ki se se radi depresije in malomarno-sti pojavili.

Danes vodi ta zbor gospodična Alice Artel, kateri je v veliki pomoči pri učenju gospa Ann Vadnal. Pod njunim vodstvom zbor tako lepo napreduje, da s lahko kosa z vsako pevsko sku-pino med nami ali drugod na Clevelandu. Čast in priznanje gospodični Artel in gospej Vad-nal pri njih požrtvovalnem delu.

V znak proslave desetletnice obstoja bo zbor priredil v nede-ljo, 16. aprila popoldne koncer-t z uprizoritvijo komične opere —petje mešanega zbora, solisto in kvarteta. Nastopila bo god-ba mladinskega zbora, spremlja-na na klavirju. Posetnikom se b nudil izredno izbran program-zadonela bodo grla mladosti in melodije, up in nada naše na-rodne bodočnosti. Rojak in roja-kinja, Slovenec in Slovenka, tvo-ja pot je k njim! Ne pusti, da ti tvoje zlato zrne drugi pobiraj! Kuj srečo sebi, TVOJEMU MOJEMU otroku.

John Sora, podpredsednik

Koncert Zarje in stara domovina
Cleveland, Ohio.—Pevski zbor Zarja priredi običajni sp-mladanski koncert v nedeljo, 2. aprila v Narodnem domu na St. Clair Ave. Pričetek ob 5. u. popoldne. Na programu bodo lepe narodne in delavske pes-mi in podana bo tudi spevoigra "Kmota ali meščana". Spevoigra je zelo razigrane vsebine, ki po-kaže, kako se počuti ljubljana-ska meščanska mladina, fanti in dekleta, kadar se nahajajo iz-letih na kmethi, ko uživajo prosto naravo.

Polovico čistega dobička od tega koncerta je zarja določila za pomožno akcijo za staro do-movino. Apelira se na Slovence in Slovenke, da se Zarjinega koncerta udeležite, ker s tem boste pomagali tudi bratom in se-stram v stari domovini, kateri je fašizem in nacizem oropo-vsega, kar je bilo mogoče od-nesti, njih hiše pa požgal. Ne-tisoče družin je razdrtil, mo-ne ve za ženo in žena ne za mo-ža, ne moč ne žena ne vesta, kaj je kateri njihov otrok.

Po vojni bo treba te družin spraviti skupaj in jim bo treba dati podlago za bodočo skupno življenje. Kdo jim naj pomaga, oni, ki so tam ostali, ki so se žali v gozdove in hribe, ki sam-nimajo drugega kot golo in ma-zerno življenje v sebi? Ali mi, ki smo njihove krvi in smo toliko srečni, da smo v Ameriki, kaj se nam niti odstotek tako slabe ne godi kot njim.

Zelo žalostno je dejstvo, da sklad JPO-SS tako po političnem napreduje. Kje je tistih šest milijonov Slovencev v Ameriki? Če bi vsak posameznik dal po dolar, bi bila že vsota \$250.000. Nabranega je pa komaj okrog \$75.000. To svoto bi morali ne-brati sami clevelandski Slovence, ki pravijo, da jih je nad 40.000. Nekaj nas je, ki smo darovali po \$5 in več, kje so drugi?

(Dalje na 2. strani)

Gornja slika kaže ameriški top, ki je bil pripeljan na italijansko fronto, spodnja pa, ko bruha isstreleke na nemške pozicije.

Leta 1807. je bila država glav-
na odjemalka premoga v Zagor-
ju. Tega leta je bila produkcija
sledеча: država 30.015 stotov.

dukcija se je večela iz dneva dan, da se je pokazalo nujno potrebo zgraditi ozkotirno železnico od obratov v Toplicah do železniške postaje, kar se je tudi zgodilo leta 1864. Dne 1. junija 1890 je družba "Gewerkschaft am Savestorne zu Sagor" likvidirala in lastnica je postala združba in pol milijona francoskih frankov Trboveljska premožljiva družba. Pod upravo te družbe je doživel zagorski rudnik velikanski razmah. Naprave v rovih so se modernizirale, na svetila je električna luč, zgradila se normalnotirna proga do postaje, novo separacijo in drugo. Projekejski višek je dosegel rudnik leta 1929. Splošna kriza je prizadela tudi zagorski rudnik.

"Tak junaški duh je pretvoril narod, ki je v glavnem obdeloval zemljo, v narod junakov. Kot eden izmed onih, ki je sam dolgo obdelaval zemljo, jaz dobro poznam silo, ki izvira iz zemlje. Vi v Jugoslaviji branite temelje vaše domovine — vaših domov in vaše zemlje. Naši ameriški vojaki so blizu vaše obale. Kot prijatelji so oni sprejeli vaše begunce in so jih spravili preko Jadrana na varno. Morda ni daleč dan, ko se bodo tudi oni z vami borili rama ob rami."

"Ta vojna je vojna za pravice malih ljudi po vsem svetu. V bodočnosti bodo ljudje proslavljali 27. marca kot dan, ko je ljudstvo Jugoslavije — narod, ki je trikrat glasoval proti diktatorstvu — demonstriral globino svojega demokratičnega čutenja in zavesti, katerega je hotel braniti z orožjem v roki. Tesna vez med Jugoslavijo in Združenimi državami je njuna skupna vera v demokracijo. Danes mi Amerikanci pozdravljamo naše dobre sosede v Jugoslaviji." — ZOJSA,

10

Umrila je po dolgotrajni bolezni dne 11. marca 1944 in ob smrti je bila stara 59 let. 8 mesecev in 17 dni. Rojena je bila v vasi Lokopeta, fara Ninje na Dolenjskem v Jugoslaviji. Pogreb se je vršil po katoliškem obredu dne 13. marca 1. i. iz Wisnovega pogrebnega zavoda na tukajšnje Calvary pokopališče. Pokojnica je bila hič neta in mra. Frank Sinkovica in je oršla v Ameriko meseca aprila leta 1890 in sicer v Cleveland, Ohio. in se letga leta se je poročila s menoj. Lepa hvala gos. župniku Thomas P. Masterson in pogreb- com br. Paul Cerarju. Stevo Kosanovich, Geo. Fantella, Howard Blaener, Robert Lange in Earl Star. Nadalje srčna hvala za daro- vane krasne vence: društvu št. 561 SNPJ. ter mojim bračnim tigan- Maxinu in Malt Novak. Carlinville in Jakobu Novak, kakor tudi vsem drugim sorodnikom in prijateljem. ki so darovali krasne ven- ce in za moko, sploh vsem, ki so okrasili njeno krsto s cvetjem. Iskra- na hvala sosedom in prijateljem, ki so to obiskovali za tesa njeno bolezni in ko ste mi na kakršenkoli način pomagali v uri žalosti. Srčna hvala vsem, ki ste se udeležili pogreba in spremili pokojnico k večnemu počitku na mirovno. Prav lepa hvala S. N. P. Jednoti za točno izpolnjevanje bolnišniške podpore in posmrtnine. Še enkrat najlepša hvala vsem skupaj in za vse. Tebi, draga soproga in mati naša, pa želimo, počivaj v miru in lahka na Ti: gode ameriška sem- ljica—Zahajajo ostali: John F. Novak st. soprog; John F. Novak Jr., sin in vnukinja, ter Carol L. Novak, sin v Carlinville, Ill. Sil- mon Sinkovec, brat v Chicagu, Ill. trije bratranci v Clevelandu, Ohio in bratrance v Jolietu, Ill. ter še vsi drugi sorodnikov v Ameriki in v stari domovini. Carlinville, Ill. 221 Rise Street.

MIHAIL ARCIBAŠEV

SANIN

Poslovenil Stane Krašovec

(Se nadaljuje.)

"Kaj se pa potikate tod?" ga je prijateljsko vprašal, se ustavil in ponudil Svarožicu svojo krepko, široko dlan.

"Tako, nekam dolgočas mi je in nimam kaj delati. Kam pa vi?" je vprašal Jurij leno in malomarno. S Šafrovim je vedno tako govoril in ga je kot bivši član odbora smatral za naivnega študenta, ki se hoče igrati revolucije.

Šafrov se je srečno in samozadovoljno nasmešnil.

"Danes imamo predavanje," je rekel in pokazal kopico drobnih brošuric različnih barv.

Jurij mu je mehanično vzel eno brošurico, jo odprl in prebral dolg, suhoparen naslov popularnega socialnega delca, ki ga je sam že davno prebral in pozabil.

"Kje pa imate predavanje?" je vprašal Jurij s prav tako malomarnim nasmeškom in vrnil brošurico.

"V šoli," je odgovoril Šafrov in nazval tisto šolo, kjer sta službovali Karsavina in Dubova.

Jurij se je spomnil, da mu je Ljalja že pravila o teh predavanjih, toda takrat se se ni zmedel za to.

"Ali smem iti z vami?" je vprašal Šafrova.

"Prosim," je naglo pritrdil Šafrov z veselimi smehljaji.

Smatral je Jurija za pravega delavca in pretiravajoč njegovo vlogo pri stranki je čutil do njega spoštovanje, ki je skoro prehajalo v zaljubljenost.

"Zelo se zanimam za te stvari," je smatral Jurij potrebno za dostavek in z veseljem mislil, da bo zvečer zaposlen in da bo lahko videl Karsavino.

"Prosim, prosim," je zopet rekel Šafrov.

"No, torej pojdiva!"

Hitro sta šla po drevoredu, zavila na most, ki je na obeh straneh njega dišalo sveže in po vodi ter prišla v enonadstropno šolsko poslopje, kjer so se že zbirali ljudje.

V veliki, še temni dvorani, ki so bile v njej postavljene ravne vrste stolov in klopi, se je medlo belil senčnik prekrasne svetiljke in slišati je bil vesel, prijazen smeh. Pri oknu, ki so se skozi njega videli zatemnelo nebo in vršički temnozelenih dreves, sta stali Ljalja in Dubova. Obe sta sprejeli Jurija z veselimi vzkliki.

"Dobro, da si prišel!" je rekla Ljalja.

Dubova mu je krepko stisnila roko.

"Zakaj pa ne začnete?" je vprašal Jurij; skrivoma je gledal po temni dvorani, a ni zagledal Karsavine. "Zinaida Pavlovna pa ni navzoča?" je neenako in razočarano dostavil.

V tem trenutku je na odru prav zraven senčnika prasknila vžgalica in osvetlila Karsavino, ki je prižigala sveče. Njen lep, živahni obraz je bil spodaj živo osvetljen in se je veselo smehljalo.

"Se jaz naj ne bi bila navzoča," se je zvonko odzvala in od zgoraj segla Juriju v roko.

Jurij ji je vesel, toda molče podal roko; lahko se opiraje nanjo je skočila ona raz oder, da je Juriju zdravo in sveže zadišalo v obraz.

"Čas je, da začnemo," je rekel Šafrov, ki se je pokazal iz druge sobe.

Čuvaj je šel skozi sobo in težko stopal z velikimi škornji ter drugo za drugo prižigal velike, svetle svetiljke; bleščeča in vesela svetloba se je razlila po dvorani. Šafrov je odprl vrata na hodnik in glasno rekel:

"Prosim, gospoda!"

Začetkom je bilo čuti plašno, nato pa naglo topotanje nog in skozi vrata so začeli prihajati ljudje. Jurij jih je radovedno opazoval; staro, bistrooko agitatorsko zanimanje se je vzbudilo v njem. Tu so prihajali i stari, i mladi, i otro-

ci. V prvo vrsto se ni usedel nihče in šele potem so zavzeli te prostore neke Juriju neznanne dame, debeli šolski vodja in Juriju že znani učitelji in učiteljice ženske progimnazije. Vso ostalo dvorano so pa napolnili ljudje v jopicah, žaketih, vojaki, kmetje, kmetice in mnogo otrok v pisanih srjajah in oblekah.

Jurij se je usedel skupaj s Karsavino k mizi in poslušal, kako je Šafrov mirno, a slabo bral o splošni volilni pravici. Njegov glas je bil zamolkel in mokroten in vse, kar je bral, je bilo kakor statistična tabela, toda poslušali so ga pazljivo in samo inteligentje, ki so sedeli v prvi vrsti, so kmalu začeli med seboj šepetati in se premikati. Jurij je postal nevoljen nanje in bilo mu je žal, da Šafrov slabo bere. Ko se je študent utrudil, je Jurij tiho rekel Karsavini:

"Dajte, bom jaz bral do konca."

Karsavina ga je pogledala prijazno in neka-

ko skozi trepalnice.

"Pa res, dobro... Berite!"

"Ali ne bo nerodno?" je vprašal smehljaje se kakor zarotnik.

"Kje neki nerodno! Vsi bodo veseli."

Izkoristila je odmor in rekla Šafrovu. Šafrov je bil utrujen in tudi sam jezen na to, da slabo bere. Ne samo, da se je sam strinjal s tem, ampak se je še razveselil.

"Prosim, prosim," je ponovil po svoji navadi in odstopil prostor.

Jurij je znal brati in je rad to delal. Ne da bi se na koga ozrl, je stopil k mizi in začel z močnim, zvonečim glasom. Dvakrat se je ozrl na Karsavino in obakrat je srečal njen blesteč in izraziti pogled. V zadregi in veselo se je smehljaje se obrnil nazaj h knjigi in bral še glasneje in izraziteje; zdelo se mu je, da opravlja za njo nekakšno nedosegljivo dobro in zanimivo delo.

Ko je končal, so mu v prvi vrsti zaploskali. Jurij se je resno priklonil in ko je šel z odra, se je nasmešnil Karsavini, kakor bi ji hotel reči: "To je za tebe!"

Občinstvo je začelo ropotati z nogami, se razgovarjati, premikati stole in se je počasi razhajalo. Jurij se je pa seznanil z dvema damama, ki sta mu izrekli nekaj laskavih besed o njegovem branju.

Potem so ugasnili luč in v šoli je postalo še temneje kot je bilo poprej.

"Hvala vam," je toplo rekel Šafrov in segel Juriju v roko; "da bi pri nas vedno tako brali!"

Branje je bila njegova zadeva in zato je smatral za svojo dolžnost, da se zahvali Juriju kot za osebno prijaznost, čeprav je rekel, da se mu zahvaljuje za ljudstvo. Šafrov je izgovarjal to besedo trdno in gotovo.

"Ne delujejo pri nas dosti za ljudstvo," je pravil tako, kakor bi uvajal Jurija v veliko tajnost, "če pa tudi kaj delajo, potem pa delajo... kakor bi bili v rokavicah. Čudno se mi zdi to, zares: za zabavljanje gospode, ki ji je dolgočas, najamejo na duceate prvovrstnih igralcev, pevcev, bravcev, za ljudstvo se pa usede k branju kakšen tak bravec kot jaz..." — Šafrov je v dobrodušni ironiji zamahnil z roko — "pa so vsi zadovoljni... Češ, kaj hočejo več!"

"To je res," je rekla Dubova, "brati je zoprno: po cele kolone so v časopisih posvečene temu, kako čudovito igrajo igralci, tu pa..."

"Pa vendar gredo naše stvari tako dobro!" je prisrčno rekel Šafrov in začel zaljubljeno zbirati svoje knjižice.

"Sancta simplicitas!" si je mislil Jurij, toda navzočnost Karsavine in njegov lastni uspeh sta ga napravili dobrega in mehkega in ta preprostost ga je celo malo ublažila.

(Se nadaljuje.)

DISASTER DROPS IN ON JAP WARSHIP

FRANTIC JAP SAILORS stationed on the forward part of this warship scurry for cover as a U.S. Mitchell sends a bomb (circle) speeding toward its deck. The ship was hit, set on fire and sunk in the Bismarck Sea, between the Admiralty Islands and the tip of New Ireland. Fifth Air Force photo.

teku teh mesecev, odkar je ležal v bolnišnici, povedal že marsikaj iz svojega življenja, je moral zdaj vse še enkrat pripovedovati.

Ren ni imel doma. Ni vedel torej, kam naj gre. Pripovedoval je, da bo šel k nekim daljnim sorodnikom, ali k gospodarju, pri katerem je bil v službi pred boleznijo. Ni imel rad, če so ga o tem izpraševali. Glavno je pač, da pride ven, kjer je zdaj pomlad. Morda bo že prvi večer uvidel, kako nespametno je bilo njegovo upanje, in tako daleč naprej ni maral misliti.

Bolniki so ga gledali, ko se je sprehal ob njihovih posteljah. Bil je preoblečen in pripravljen za odhod. Čakal je le še zdravnika. Vsi so mislili na sebe, kdaj se bodo lahko spet oblekli in smeli zapustiti bolnišnico.

Zunaj je sijalo sonce in vsi so se spominjali pomladi v domačem kraju. In postalo jim je tesno, ko so zvedeli, da leže na bolniških posteljah.

"Dva meseca že ležim tu, in zdi se mi, da bom ležal še dva meseca." Šinko je dejal to in se obrnil na postelji. Dolgo mu ni nihče odgovoril. Vsi so se bili zamislili. Morda so premišljevali, kako dolga bosta ta dva meseca. Vedeli so, da bosta dolga, a nekdo ju bo vendarle konec. Da, lepa pomlad je zunaj, toda vsakdo bo rad pozabil na eno pomlad, če bo le potem zdrav.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in priložijo eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člano ali nečlano \$8.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri usesmentu \$1.20 za tednik, se jim to priložijo k naročnini. Torej sedaj ni vsroka, reči da je list predrag za člano SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo jo v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnili—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

Cena listu Prosveta je:

Za Zdrul. države in Kanado \$6.00	Za Chicago in okolico je \$7.50
1 tednik in 4.80	1 tednik in 5.30
2 tednika in 3.60	2 tednika in 5.10
3 tednike in 2.40	3 tednike in 3.90
4 tednike in 1.20	4 tednike in 2.70
5 tednikov in nič	5 tednikov in 1.50

Za Evrope je \$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v plam in si naročite Prosveto. list, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ.
2657 So. Lawndale Ave.
Chicago 23, Ill.

Priloženo pošljite naročnino za list Prosveto vsoto \$

1. Ime _____ Čl. društva št. _____
Naslov _____
Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:
2. _____ Čl. društva št. _____
3. _____ Čl. društva št. _____
4. _____ Čl. društva št. _____
5. _____ Čl. društva št. _____
Mesto _____ Država _____
Nov naročnik ☐ Star naročnik ☐

Ali ste naročeni na dnevnik "Prosveto"? Podpirajte svoj list

Razni mali oglasi

DELAVEC ZA PRENAŠANJE LESU
Čisto delo, 70c na uro. 1 1/2 za delo nad 40 ur. Dosti nadurnega dela. Stalno. Dobre okoliščine. Oglasite se pri "Yard Foreman" WENDNAGEL & CO. 600 West Cermak Rd.

DEKLE ALI ŽENA za domača hišna dela. Ni pranja, ne kuhanja. 5 d. v tednu. Spat doma. Dobra plača. 4417 N. Ashland, Apt. 2.

POTREBUJEMO OSKRBNICE "JANITRESSES"

340 No. Michigan Ave. Fino posloje. Izvrsno delovno stanje. 6-ali zvečer. Vprašajte Mr. Diem, superintendenta.

NEW YORK.—Roy W. Peet, predsednik "American Fat Salvage" odbora je rekel, da so tujejezične grupe v Zedinjenih državah dale veliko večji del odstotkov prostega oglasa na ob angleških, za hranitev obrabljene masti. Mr. Peet se je tudi jako pohvalno izrazil o tujejezičnem časopisnem tisku v tej deželi za njihovo patriotično in dobrodušno naklonjenost, katero so dali ti časopisi s svojimi članki za ohranitev obrabljene masti.

"Vred jezikovnih potežkoč so bile tujejezične narodne grupe dosežene le po svojem časopisu, brez katerega bi jih ne bili nikdar dosegli, in so bile poučene o potrebi hranitve odpadke že obrabljene masti," je rekel mr. Peet. "Ta odbor vam je zelo hvaležen za vašo prostovoljno in dobrodušno splošno poslugov v tem svrhu."

The Kenyon & Eckhardt agencija, katere ima v oskrbi oglašanje tega odbora za hranitev obrabljene masti je ravnokar sporočila, da je priključila tudi tujejezične dnevniške in časopise. Ta novi načrt, ki se je pričel 10. aprila 1944 in konča mesec oktobra 1944, vključuje 81 časnikov tiskanih v 20 različnih jezikih in vsebuje 1,943,789 čitateljev. Za potrebo teh glasov bosta skrbeli Nathan H. Seidman in Frank Schwartzman od Inter-racial Press of America, Inc.

—(Adv.)

TISKARNA S.N.P.J.

sprejema vsa

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNPJ. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne Cene zmerno, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 S. Lawndale Avenue . . . Chicago 23, Illinois
TEL. ROCKWELL 4904

Ne zamudite ta način, po katerem prihranite maščobo za posebne pojnte!

PRIHRANITE MESNE OBREZKE, OStanke JEDIL . . . vse tiste kose čiste masti, ki jih ljudje pustijo na svojih krožnikih, ali pa jih odrežete od mesa. Hranite jih v skrbni hladilniku. Potrebna je samo ena žlica masti, da se izdela dovolj cepiva, da je zavarovanih 73 mož!

STOPITE JO V PEČI. Enkrat na teden, kadar zakurite peč za kuhanje, postavite vanjo kose čiste masti, in jo pustite, da se stopi. Nato jo vlijte v kanto k drugi masti. Pomnite, vsaka kanta je dobra. Kadar je kanta polna, nesite jo k svojemu mesarju za 2 besedna plačna mesna pojnta in po 4 cente za funt. Pazite, kako naglo dobite en funt in na ta način varčujte! Pričnite danes; ali boste?

Odobreno po WFA, WPB in OPA. Plačala industrija

Nekoč, ko bomo zdravi

A. Plej

Takrat, ko je skozi mlado listje kostanjev posijalo prvo sonce, ko so v živi meji začeli peti ptički in je povsod zavladalo veselje, tisto veliko pomladansko veselje—takrat so tudi bolniki v bolniški postelji zaslužili, da prihaja pomlad. Vse dneve so ležali in gledali skozi široka okna sobe, kdaj bo že izginil sneg in bodo pogrnili kostanji, kdaj se bodo zaslišali prvi speli v živi meji. Hrepeneli so po tem dnevu kakor po velikem prazniku; vsak dan jim je bil bliže in vsak dan teže so ga pričakovali.

Ko je Ren, slaboten stariček, začutil, da sonce že dovolj toplo greje, in ko je začela ob živi meji zeleneti trava, je njegovo slabotno telo navdalo upanje, kakršno je kazala pomladna narava, in hrepenenje je napolnilo njegovo dušo. Prosil je zdravnika, naj ga pošlje domov. Zdravnik je ustregetel njegovi prošnji.

Tistega dne Ren ni šel več v

posteljo. Vsi drugi bolniki so se se za trenutek ustavili in odležali, le on se je sprehal od govarjal na vprašanja, ki so mu postelje do postelje. Pri vsaki jih zastavljali, čeprav jim je v

WACS AND AIDES THEY REPLACE

TWO WACS are shown with the enlisted aides to Secretary of War Stimson, whom they replaced recently. The men, Sgt. Michael Altier (left), Easton, Pa., and Cecil Combs, Portland, Ore., were the only army men privileged to wear the colorful blue dress uniforms. The WACS are Pvt. Betty Cameron (left), Fort Collins, Colo., and Pvt. Marie H. Santoli, Brooklyn, N. Y. This is an official U. S. Army photo.